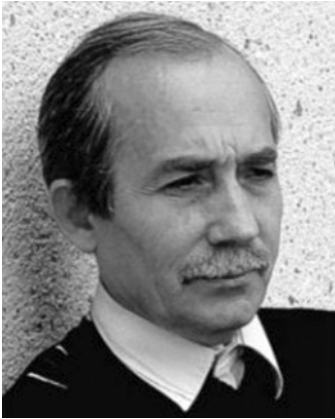

Mihai MUNGIU

Membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova. Absolvent al Școlii de Arte Plastice „Ilia Repin” din Chișinău și al Institutului de Stat de Arte Plastice din Kiev, Ucraina. Participant la numeroase tabere de creație din țară și peste hotare, precum și la expoziții în grup și internaționale (Turcia, Rusia, Ucraina, România ș.a.). Lucrările artistului se află în fondurile Muzeului Național de Artă a Moldovei și în colecții private din Danemarca, Finlanda, Federația Rusă, Israel, Norvegia, Portugalia, Germania, România, Turcia, SUA, Coreea de Sud, Ucraina ș.a.

CHIȘINĂUL DE ALTĂDATĂ ÎN VIZIUNEA ARTISTULUI PLASTIC MIHAI MUNGIU

Numeroși artiști plastici au tins să eternizeze în creația lor imaginea orașului Chișinău. Căutând cele mai portivite ambianțe sau stări de anotimp și evocând ipostaze reprezentative ale orașului mai vechi sau mai nou, ei au lăsat mărturii din diferite timpuri. Astfel că unele imagini ale Chișinăului nu mai există decât în amintiri și în artă. În acest sens, creația pictorului Mihai Mungiu poate fi considerată un depozitar de memorie.

Originar din satul Puhăceni, Anenii Noi, Mihai Mungiu (n. 4.12.1950) ajunge în capitală pentru prima oară în anul 1966, când intră la studii la Școala Republicană de Arte Plastice „Ilia Repin” din Chișinău (1966–1970), actualmente Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru Pălădeală”. Studiază pictura sub îndrumarea unor artiști plastici notorii ca Ada Zevin, Valeriu Pușcaș și Ion Stepanov. Urmează apoi studiile superioare la Institutul de Stat de Arte Plastice din Kiev, Ucraina (1974–1979), în clasa profesorilor Platon Belețkii, Ludmila Mileaeva, Iurii Aseev, Victor Samoilovici și Dina Kolesnikova. După absolvire, activează timp de

12 ani (1979–1991) în calitate de critic de artă și referent la Uniunea Artiștilor Plastici din Kiev, Ucraina. În paralel, Mihai Mungiu pictează cu asiduitate, devenind în anul 1989 membru titular al Uniunii Artiștilor Plastici din Ucraina, iar după revenirea în țară – membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova (1992). Astăzi lucrările artistului se află în fondurile Muzeului Național de Artă a Moldovei și în colecții private din Danemarca, Finlanda, Federația Rusă, Israel, Norvegia, Portugalia, Germania, România, Turcia, SUA, Coreea de Sud, Ucraina ș.a. Numeroase lucrări ale lui au fost expuse în Sala de expoziții a Parlamentului României „Constantin Brâncuși” din București, în incinta Ministerului Culturii din Ucraina și a Direcției de expoziții a Uniunii Artiștilor Plastici din Ucraina.

Așa cum mărturisește Mihai Mungiu într-un interviu, orașul Kiev l-a influențat „cu tradițiile și cu arhitectura lui foarte veche” [1], în așa măsură, încât peisajul urban a ajuns să constituie una din preferințele sale. Când în 1992 a revenit la Chișinău, și-a dorit să picteze strade-

Casă veche la Chișinău. Primăvara, 2007, ulei, pânză, 650×750 mm.

lele pitorești ale orașului cu casele și curțile lui specifice. Tema orașului vechi Chișinău rămâne a fi și astăzi una din preferințele pictorului. Fie că sunt realizate în ulei pe pânză, fie că alege pastelul clasic sau cerat pe carton, lucrările lui Mihai Mungiu se caracterizează prin pensulație lejeră de factură *plein-air* și gamă cromatică integră. Calde și senine, tablourile plasticianului se apropie de pictura impresioniștilor, prin sensibilitatea culorilor și expresivitatea formelor.

Mihai Mungiu realizează o serie de lucrări în tehnica pastelului, în care reprezintă centrul istoric al capitalei. Este vorba de lucrările intitulate: *Biserica Sf. Vladimir din Chișinău* (2006), *Peisaj. Chișinău* (1999), *Fațada casei. Chișinău* (1999), *Casă veche la Chișinău* (1999), *Peisaj cu casă* (1999) ș.a. Unele picturi îți captează atenția prin arhitectura urbană veche sau eclesiastică, altele – prin ambianța stradală a urbei redată printr-o paletă armonică de culori.

Indiferent de caracterul lucrărilor sale – camerale sau panoramice, autumnale sau vărati-

ce – Mihai Mungiu reușește să surprindă și să exprime starea și autenticitatea timpului. Elocvente în acest sens sunt picturile în ulei *Chișinăul vechi* (2004 și 2006), *Toamnă la Chișinău* (2004) ș.a. Interesante prin dinamismul tușei cromatice sunt pastelurile artistului *Strada Sciusev* (1999) și *Chișinău. Strada Mihai Eminescu* (1999). Căsuțele mici, mulțimea de arbori, străzile cu trotuare curbe, frământate de atâția trecători: toate reprezintă, ca o carte de vizită, Chișinăul vechi. Gama de culori instaurază o pace, o liniște care în fond îți atrage privirea, te molcomește.

Peisajul de anotimp constituie unul din laitmotivele creației plastice a lui M. Mungiu. Fie că se accentuează bogăția și somptuozitatea toamnei, ca în lucrările *Toamnă la Chișinău* (2004), *Chișinăul vechi* (2004), fie se pune în evidență luminozitatea și transparența culorilor primăverii, ca în *Chișinăul vechi* (2006 și 2007) sau *Chișinăul vechi. Strada Z. Arbore, nr. 5* (2007), compoziția peisajeră este constituită

pe raporturi cromatice păstoase și active. Ceea ce îi reușește de fiecare dată lui Mihai Mungiu este să îmbine mișcările molcome și calme ale pensulei cu cele iuți, zvâcnite, care te amănesc și prin acest contrast, încât piatra statică a orașului se arată ca o natură în veșnică mișcare. În orașul curat, gătit și vopsit s-a dezlănțuit toamna, iar copacii parcă-și scutură chica de focul ce i-a cuprins.

Deseori, artistul plastic exersează același cadru peisajer în ulei și în pastel. Lucrări intitulate *Chișinăul vechi* apar, de exemplu între anii 2004 și 2009, în imagini dedublate de aceste tratări tehnice. Ele sunt pline de o energie caldă, vie, reprezentând orașul în toamnă sau în primăvară. De regulă, orașenii sunt înghițiți de clădiri și case, se ascund de ochii privitorului, lăsându-i față-n față cu natura ce țâșnește de peste tot de unde poate, ca să alinte piatra atât de specifică urbelor.

Pastelul a fost din totdeauna modalitatea de a ilustra armonia naturii în cele mai nuanțate expresii. Această tehnică, investită cu o simplitate copleșitoare, cu un mister natural, este mult mai apropiată de ideea de divin decât oricare alta. De exemplu, în lucrarea *Biserica Sf. Vladimir din Chișinău* (2006), imaginea bisericii pare în lumina pe care o simțim de fiecare dată când ne apropiem imaginarul de un lăcaș sacru. Răceala cu care asociem abundența de bleu dispare din acest tablou, căci se instaurează o pace curată, senină, deschisă și ușoară pe care o vezi, așa cum ai putea vedea nimbul unui sfânt.

Multe dintre picturile lui Mihai Mungiu amintesc studiile de *plein-air*, compoziția acestora încadrând, într-o structură simplă, imaginea unitară a caselor vechi sau a edificiilor istorice. Din categoria acestor lucrări fac parte, de exemplu, picturile: *Chișinău. Casă veche* (1999), *Peisaj cu casă* (1999), *Casă veche la Chișinău* (1999), *Fațada casei. Chișinău* (1999) ș.a. Ele impresionează prin gama cromatică bogată și contrastantă, prin opoziția tentelor reci, de nuanță verde-azurie și a celor calde, luminoase, formate din galben-roz-oranj. Majoritatea lucrărilor sunt pensulații facturate ce asigură

impresia de dinamică pe suprafața tablourilor și, prin intermediul cărora, într-o manieră aproape impresionistă, se intensifică atmosfera de *plein-air*. Tușele coroanei copacilor au o expresie cromatică și texturală distinctă prin care se sugerează o anumită ritmicitate a compoziției picturale.

În general, picturile lui M. Mungiu se caracterizează prin pitorescul cadrului peisajer, complementat atât de compoziția discretă, perspectivală, uneori frontală a lucrărilor, cât și de paleta cromatică, formată din raporturile culorilor mai pure și a celor rupte, degradate. Unele picturi cum sunt, spre exemplu, lucrările *Chișinău. Strada Pușkin* (2003), *Toamna în Chișinău* (2004), *Chișinăul vechi* (2007) sau *Casă veche la Chișinău. Primăvara* (2007), atestă o cromatică combinată, bazată pe contraste de culori calde-reci, acestea însă fiind ușor răcite sau luminate prin alb sau griuri nuanțate, ce crează atmosfera distinctă, aeriană și luminoasă a lucrărilor. În pictura lui Mihai Mungiu, la Chișinău toamna izbucnește ca un pojar printre casele calme, chiar indiferente. Verdele din planul secundar este pus în umbră de galbenul, cafeniul și oranjul pastelat, ce urmând principiul natural de metamorfozare a culorilor autumnale, sugerează că vara a rămas undeva acolo, în spatele timpului și vederii, iar toamna și-a inaugurat incendiarele, chiar scandaloasele culori.

Semnificativ este faptul că pictorul ține să reprezinte în peisajele sale urbane elemente și detalii de arhitectură veche sau de ambianță urbană tradițională. Întâlnim la el case de epocă cu unul sau două nivele și cu acoperiș din țiglă, cu ferestre, intrări și scări tipice pentru cadrul arhitectural orașenesc din prima jumătate a secolului trecut. Nu sunt puține nici clădirile din epoca țaristă, cu elementele arhitecturale caracteristice, cum ar fi cornișele, frontoanele (nu prea înalte) ale caselor, ancadramentele ferestrelor sau pilaștrii. Chiar și gârduceanele de lemn sau curțile vechi și stingherite completează negreșit imaginea sugestivă a orașului vechi.

Bunăoară, pictura *Chișinăul vechi. Str. Z. Arbore 5* (2009), realizată într-o manieră stilis-

tică proprie autorului, pune în evidență atmosfera de liniște și echilibru de altădată a urbei prin reprezentarea unei secvențe de stradă cu case mici, frumoase și îngrijite, cu copaci rămu-roși și grijuliu văruiți. Contrastul dintre imaginea ambianței însoțite de primăvară și absența oamenilor în compoziția tabloului au rolul să sugereze orașul îndepărtat în timp.

Este necesar de menționat că pictorul Mihai Mungiu reprezintă și alte teme specifice peisajului urban, cum ar fi zonele publice de odihnă. Ele persistă în lucrările care reflectă orașul contemporan. Aici apar noi „actori” ai compoziției artistice – siluete de oameni, adulți și copii. Este vorba de lucrările *Lacul morilor* (2005), *În parcul „Valea morilor”* (2018), *Salcie în Grădina botanică*, (2002) ș.a. Într-un mod aparte se remarcă pictura în ulei *În parcul Valea morilor* (2018), în care artistul reprezintă orașul modern într-o compoziție care îmbină construcțiile noi, înalte cu insulele unor zone de agrement din preajmă. Se sugerează astfel ideea legăturilor între trecutul și prezentul orașului. Chișinăul perceput cel mai adesea ca „floarea din/de piatră” a țării noastre, are în inima sa oaze verzi, vii, în care orașenii pot schimba decorul. Imaginea vibrantă a naturii în plină forță este redată în tabloul *Lacul morilor*, care înfățișează un moment de intimitate a orașului. Peste petele de culoare se suprapun curbe care parcă pun în mișcare imaginea, care mișcă sufletul

privitorului și îl invită să se răcorească într-o zi de caniculă. Bogăția vegetației, redată de prin tușe de culoare expresive și păstoase, evocă viu imaginea Chișinăului de altădată, a unui oraș verde și dezinvolt. „Mă frământă culoarea. Simt necesarul ca fiecare lucrare realizată să aibă în final un aspect decorativ, interesant și plin de sensuri”, mărturisește într-un interviu Mihai Mungiu.

Se poate spune că întreaga creație artistică a lui Mihai Mungiu nu este decât o expresie a dragostei sale față de Chișinăul de altădată, cel pătruns de calm, de eleganță simplă și afabilitate. În felul acesta, plasticianul păstrează imaginea autentică a capitalei pe care o lasă neîntinată memoriei. În fine, Mihai Mungiu fixează artistic adevărata identitate a orașului Chișinău care nu poate fi separată de trecutul lui.

Referințe bibliografice:

1. *Arta – liantul dintre Om și Natură* (catalog). Chișinău: Ambasada Statelor Unite ale Americii, p. 41.
2. Colesnic, Iurie. *Colegiul Republican de Arte Plastice „Alexandru Plămădeală”*. Ghid enciclopedic. Chișinău: Museum, 2008.
3. Toma, Ludmila. *Chișinăul în pictură*. Chișinău: Biblioteca municipală „B. P. Hasdeu”, 2012.

Natalia PROCOP

Chișinăul de altădată în viziunea artistului plastic Mihai Mungiu

Rezumat. Articolul prezintă seria de lucrări ale artistului plastic Mihai Mungiu despre Chișinău. Reflectând ambianțe sau stări de anotimp, evocând ipostaze reprezentative ale orașului mai vechi sau mai nou, ele au lăsat mărturie din diferite timpuri. Unele imagini ale Chișinăului nu mai există decât în amintirile și în arta lui. În acest sens, creația pictorului Mihai Mungiu poate fi considerată un depozitar de memorie. Mihai Mungiu fixează artistic adevărata identitate a orașului Chișinău care nu poate fi separată de trecutul lui.

Cuvinte-cheie: Chișinău, Mihai Mungiu, pictură, pastel, memorie, identitate.

The old Chișinău in the vision of the plastic artist Mihai Mungiu

Abstract. The article presents the series of works by the plastic artist Mihai Mungiu about Chișinău. Reflecting atmospheres or seasonal states, evoking representative hypostases of the older city or new ones, they have left testimonies from different times. Some images of Chișinău only exist in his memories and art. In this sense, the creation of the painter Mihai Mungiu can be considered a depository of memory. Mihai Mungiu is an artistic fix for the real identity of Chișinău, which cannot be separated from its past.

Keywords: Chișinău, Mihai Mungiu, painting, pastel, memory, identity.

Chișinăul vechi, 2007, ulei, pânză, 503×600 mm.

Chișinăul vechi, 2004, pastel hârtie, 310×4250 mm.

Chișinău vechi, 2006, ulei, pânză, 550×650 mm.

Fațada casei. Chișinău, 1999, pastel, hârtie, 280×390 mm.

Toamna la Chişinău, 2004, pastel, hârtie, 305×430 mm.

Chişinăul vechi. Str. Z. Arbore, 5, 2009, ulei, pânză, 450×550 mm.

Toamna la Chişinău, 2004, ulei, pânză, 445×545 mm.

Peisaj cu casă, 1999, pastel, hârtie, 280×395 mm.